Vught

# Raadsinformatiebrief

| | |
|---|---|
| **Datum** | 20 december 2022 |
| **Onderwerp** | Onderhoudsagenda herverdeling Gemeentefonds |
| **Zaaknummer** | Z22-257710 |
| **Documentnr.** | 522288 |

## Inleiding & achtergrond

Begin 2022 heeft de minister van Binnenlandse Zaken besloten om per 1 januari 2023 het nieuwe verdeelmodel voor het gemeentefonds in te voeren. We hebben u hierover eerder geïnformeerd in Raadsinformatiebrieven van 28 juli 2021 en 11 januari 2022.

Met dit besluit is eveneens een onderzoeksagenda aangekondigd waarmee opvolging wordt gegeven aan de adviezen van de Raad voor het Openbaar Bestuur (zie raadsinformatiebrief 11 januari 2022). Wat dit betekent voor onze gemeente is nog niet geheel duidelijk. De definitieve invulling van het onderzoek hangt n.l. af van de actualiteit van dat moment. In deze Raadsinformatiebrief wat we tot dusver weten m.b.t. het traject tot en met 2026.

## Advies Raad voor het Openbaar Bestuur

De Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) is in het voorjaar 2021 gevraagd om advies te geven over het herverdelingsvoorstel. Op 19 oktober 2021 heeft de ROB haar advies inzake het herverdelingsvoorstel van het gemeentefonds gepubliceerd. De ROB is daarin kritisch en onderschrijft de zorgen en kanttekeningen die gemeenten hebben. Zo vinden ze onder meer dat op veel aspecten een heldere en uitlegbare onderbouwing ontbreekt en zetten ze vraagtekens bij de gehanteerde parameters en uitgangspunten.

De ROB komt dan ook tot de conclusie dat het nieuwe verdeelmodel een verbetering is t.o.v. het huidige model, de richting van (her)verdeling plausibel is en het model een eenvoudigere basis kent. Echter schiet het nieuwe model volgens de ROB te ver door als gevolg van keuzes in onderzoeksmethode en onderzoeksjaar.

Ook zet de ROB vraagtekens bij de uitkomsten voor bepaalde groepen gemeenten, zoals de zogenaamde 'instellingsgemeenten', gemeenten met een relatief hoog aantal zorginstellingen c.q. zorgbedden binnen de gemeentegrenzen. Zoals Vught. De ROB geeft tevens aan dat de draagkracht van gemeenten niet goed in beeld is, waarmee de verdeling Overige Eigen Middelen per inwoner te grofmazig is.

## Onderhoudsagenda

Voorwaarde voor invoering van het nieuwe verdeelmodel was een gedegen en uitgebreide onderhoudsagenda om de tekortkomingen in het nu voorliggende verdeelvoorstel op te lossen.

Vught

Dit omdat het te vrijblijvend is om met een (her)evaluatie te wachten tot 2027, zoals de minister voorstelde.

Deze onderhoudsagenda ziet er vooralsnog als volgt uit:

| Agenda 2022 | Start | Afronding |
|---|---|---|
| Grootstedelijkheid | 2022 - I | 2022 - III |
| Centrumfunctie | 2022 - II | 2023 - I |
| Overige eigen middelen | 2022 -II | 2023 - I |
| Eenpersoonshuishoudens | 2022 - II | 2023 - II |
| **Agenda 2022-2025** | | |
| Gemeenten met specifieke kenmerken | Nog niet bekend | |
| Bestuur en ondersteuning | 2023 - I | 2023 - II |
| Evaluatie verdeelmodel | 2024 - II | 2025 - II |
| **Agenda 2026 en verder** | | |
| Sociaal domein op basis van huishoudkenmerken | 2026 -I | 2026- II |

Bovenstaande betreft de initiële onderzoekplanning van de Vereniging Nederlandse Gemeenten. Deze is inmiddels niet meer actueel, enkele onderdelen hebben vertraging opgelopen. Het geeft echter een beeld van volgordelijkheid en opzet.

**Nader onderzoek**

De onderzoeksagenda beslaat globaal de onderwerpen uit bovenstaand schema. Waarbij een aantal onderwerpen onze bijzondere aandacht heeft.

Met name het in start- en uitvoerdata nog onbekende onderzoek 'gemeenten met specifieke kenmerken' is voor gemeente Vught interessant. Het onderzoek ten grondslag aan het nieuwe verdeelmodel geeft n.l. aan dat in de nieuwe verdeling geen rekening gehouden wordt met gemeenten die beschikken over een groot aantal zorgbedden, zogenaamde Instellingsgemeenten. Met een relatief hoog aantal zorginstellingen c.q. zorgbedden binnen onze gemeentegrenzen pakt deze 'weeffout' in het verdeelvoorstel nadelig uit voor gemeente Vught. Ook de specifieke kenmerken van zogenaamde herindelingsgemeenten zijn in de huidige opzet onderbelicht. We proberen deze groep gemeenten ook vertegenwoordigd te krijgen in dit onderzoek van de ROB.

Gemeente Vught wordt bijzonder benadeeld op de (aftrekpost) algemene eigen middelen. De hoge gemiddelde WOZ-waarde en de aanwezigheid van kazernes, penitentiaire inrichtingen, meerdere overnachtingslocaties en (boven)regionale zorgvoorzieningen zijn hier met name debet aan.

Het onderzoek, dat momenteel gaande is, gaat in op grondslag, noodzaak, nut, aandachtspunten maar ook alternatieven voor de huidige verrekening van de eigen middelen van gemeenten. Een verandering in opzet en uitvoering (verrekening) naar een fijnmaziger geheel, kan voor Vught positief (minder negatief) uitvallen.

Ook het onderzoek naar de toepassing maatstaf centrumfunctie, dat eveneens momenteel gaande is, heeft ook onze bijzondere aandacht. Er is sprake van een centrumfunctie wanneer een gemeente voorzieningen herbergt of verstrekt voor meer dan alleen haar eigen inwoners. Voor bepaalde voorzieningen is het benodigde 'draagvlak' groter dan de bevolkingsomvang van de gemeente waar de voorziening is gevestigd. Gemeente Vught heeft, als zogenaamde instellingsgemeente, een buitengewone centrumfunctie. Waarbij een aangepaste weging van deze maatstaf positief of negatief kan uitvallen voor de hoogte van de uitkering gemeentefonds.

**Vervolg**

De onderzoeksagenda heeft in haar opzet hoge ambities. Echter geeft de ROB aan slechts over beperkte capaciteit te beschikken. Hierdoor ligt de planning momenteel al achter op schema. Waarbij de deadline 2026 wankel is.

Wij blijven deze onderzoeksagenda en diens voortgang uiteraard kritisch volgen en bij ontwikkelingen zullen we u daarover informeren.

Burgemeester en wethouders van Vught,

de secretaris, de burgemeester

W.F.F. Keijzers R.J. van de Mortel